

ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ,

ਮੈਸਰਜ਼. ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ-ਆਧੀਸ਼ਵਰ ਲਾਲ, - ਬਿਨੈਕਾਰ,

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ, - ਜਵਾਬਦੇਹ ।

1953 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰੈਫਰਨਿਊ ਨੰ. 17

May, 12th

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI)—ਧਾਰਾ 7, 10—ਅਧਾਰਕ ਪਿਤਾ, ਬੈਂਕ  
ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ

195

*ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ*

ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ - ਭਾਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ - ਆਮਦਨ ਭਾਵੇਂ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇ - ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ - ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ—ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ—ਦਾ ਟੈਸਟ\*

ਸੈਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ 17 ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ। 1,750 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ। ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਧੂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ। ਵਾਧੂ ਤਨਖਾਹ ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 1950-51 ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਕਰਤਾ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਜੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਟੈਸਟ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ "ਤਨਖਾਹ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਕਰਤਾ ਸੀ,

ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈ. ਕੇ. ਐਨ. ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਏ. ਐਲ. ਸਹਿਗਲ, ਲੇਖਾਕਾਰ ਮੈਂਬਰ, ਧਾਰਾ 66 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ : -

“(1) ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰ 'ਤਨਖਾਹ' ਜਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ 'ਵਪਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ \*<sup>1</sup>? ਅਤੇ

(2) ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ\* ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਕਰਤਾ ਹੈ?

ਐਚਜੇ ਉਮਰੀਗਰ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਨਾਥ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਏ.ਐਨ. ਕਿਰਪਾਲ ਅਤੇ ਡੀ. ਕੇ. ਕਪੂਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ.

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਇੱਕ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਆਦਿਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਦੀ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਸ਼ੀਲ ਸੀ.ਚੰਦਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਸਾਲ 1950-51 ਦੌਰਾਨ 23,286 ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਿਸਦਾ ਕਰਤਾ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੁਣ ਸੀ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ ੨੬੫ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਿਆਰੇ

66—

ਵੀ

“(1) ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ-

ਕੇਸ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੱਤੇ ਸਿਰ 'ਤਨਖਾਹ' ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ 'ਮੁਨਾਫ਼ੇ' ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ? ਅਤੇ

Commissioner of  
Income-tax,  
Bhandari, C.J.

(2) ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਹਕਰਤਾ ਹੈ?”

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਸਿਰਲੇਖ "ਤਨਖਾਹ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ" ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੀ, ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ। ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੂਵੇਨਸ ਬਨਾਮ ਨੋਏਕਸ (1), ਗੋਲਬਾਈ ਬਨਾਮ ਪਾਸਟਨਜੀ (2)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢੰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼, ਦੂਜੀ ਸਕ੍ਰੀਜ਼, 1034)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਹੈ

(1) (1880) LR 6 QBD 532

(2) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1935 ਬੰਬ 333

M/s ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਲ-ਆਦੀਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

ਲਾਲ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਗੈਰਮੌਜੂਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਜੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ

ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਈ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਸਟ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਹਨ: -

- (1) ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ;
- (2) ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ. ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ;
- (3) ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ;
- (4) ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ

(5) ਕੰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ;

- |   |  |
|---|--|
| (6) ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;       | M/s. Pyare<br>Lal-Adishwar<br>Lal                      |
| (7) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੰਮ ਲਈ ਲੇਬਰ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ;    | v.<br>The Commis-<br>sioner of<br>Income-tax,<br>Delhi |
| (8) ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; |  |
| (9) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;          | ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.   |
| (10) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ                 |  |
| (11) ਕੰਮ ਲਈ ਫੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ।                        |  |

ਜੇਕਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਾਰੀ ਉਜਰਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਫਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਿਖਤੀ ਯੰਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ 19 ਸਤੰਬਰ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੂੰ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੋਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਤਾਰਾਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ , ਉਪ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਈ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰਾਂ, ਪੋਤਦਾਰਾਂ, ਚਪੜਾਸੀ, ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਉਕਤ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ

M/s ਸਟਾਫ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ- ਲਾਲ-ਆਦੀਸ਼ਵਰ , ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਮਰੀਕੀ, ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਕਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ ਜੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਧੂ ਸੈਂਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਨਖਾਹ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਗ੍ਰੇਡ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਖਾਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਰਾਫਾ, ਨਕਦ, ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਵਰਨਾਕੂ ਲਾਰ ਦਸਤਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਾਫਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਉਸਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ 0 ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1750 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਾਰੰਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਲਈ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟਾਫ਼ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।



ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਰੁਪਏ 70,000 ਅਤੇ ਟਾਈਟਲ ਡੀਡ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਲਾਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ, ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਲਈ, ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੈਂਕ. ਦਿੱਲੀ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਕਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ Bhandari, CJ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਲਗਭਗ ਸਤਾਰਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਲਈ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ - ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਟੈਟਿਵ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਸੀ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਸ਼ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਟਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ

M/s ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ- °\* ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਆਮਦਨ-ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ-

7 ਮਾਲਕ। ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਅਤੇ NW, R\* ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ  
ਭੰਡਾਰੀ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ (^ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ: -

"ਕੰਮਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਾਂ ਅਕੁਸ਼ਲ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।"

ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੈਰਿਸ ਬਨਾਮ ਮੈਕ ਨਮੁਰਾ (2) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਏਰਿਸ ਬਨਾਮ ਕੌਲ ਕਿਨਜ਼ (3) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ-

"ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਿਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਬਲ ਜਾਂ ਬੇਵਫ਼ਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰੇਗਾ।"

- (1) (1849) 4Exch. 244
- (2) (੧੮੭੨) ੯੭ ਅਲਾ ॥੧੮੧॥
- (3) (1877) 85 ਪੰਨਾ 247॥

ਕਾਮਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸਿਟੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

M/s. Pyare  
Lal-Adishwar  
Lal  
v.  
The Commis-  
sioner of  
Income-tax,  
Delhi

ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਨੂੰ - ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਡੈਂਟ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੈ, ਨਾਈਟ ਬਨਾਮ ਫੰਕਸ (1), ਬੌਬੀ ਬਨਾਮ ਕਰੋਸਬੀ (2), ਬਾਰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਇਵਾਨਸ (3)।

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੈਂਕ ਕੈਸ਼ ਡੀ ਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੰਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ, ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

- (1) (1850) 5 ਐਕਸਚ. 721  
(2) (1915) LJKBNS 856  
(3) 7 BWCC 24

M/s ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਮ-ਲਾਲ-ਆਦੀਸ਼ਵਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਲ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ "ਪੀ" ਨਹੀਂ ਸੀ। 15 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਆਇਨਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਫੰਡ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਬੈਂਕ ਇਨਕਮ - ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ----ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੇਵਲ ਭਾਈਦਾਰ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ

ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ, ਉਸਨੇ

ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸੈੱਸ ਤਨਖਾਹ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ "ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟਯੋਗ" ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਕੈਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਤਹਿਤ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ, \_ ਏ ਇਲਫਾ ਬਨਾਮ ਹੇਵਰਡ, (ਐਲ), ਹਰਦਾਕਰ ਬਨਾਮ ਆਈਡਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ (2) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ "ਸਿਰਫ ਅਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਅਰਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ" ਅਤੇ ਜੋ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

- (1) (1845) 7 QB 960  
(2) (1896) 1 QB 335

ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ। M/s ਪਿਆਰੇ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੇ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਾਲ-ਆਦੀਸ਼ਵਰ ਦੀ ਥਾਂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜੇ . ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮਦਨ-ਕਰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀਜੇ "ਕਾਰੋਬਾਰ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਦਿਸ਼ਵਰ ਲਾਲ ਨੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ - ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ।

ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਬੈਂਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਨੌਕਰ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਲਕ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਭਰ - ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਅੰਬਾਲਾ/ਸਾਰਾਭਾਈ (i) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਰੀ. ਦੋਰਾਇਸਵਾਮੀ ਲਿਫਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (2)*, ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਜੋਂ "ਏਜੰਟ, ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ" ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) (1923) 25 ਬੀ.ਐਲ.ਆਰ. 1225

(2) (1920) 1 LTC 93

M/s ਪਿਆਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਲ-ਆਦੀਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ; ਉਸਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ (a) ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਆਦਿਸ਼ਵਰ ਲਾਲ (b) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਮਦਨ ਕਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਨਕਦ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ। ਇਹ ਸੀ-ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੀ

ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਕ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਫੀਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਮਦਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ. ਮੈਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਾਂਗਾ (1) ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ

ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ "ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਕਿ ਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

*ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।*

ਮਹਿਕ